

Liburua eta gazteak

Izen hau eman zioten antolatzaileek urriak 21 -22 -23 egunetan egin zen aurtengo Euskalerriko II. Biltzarrari. Hiru egunetan Miramar Jauregian egin zituen beren azalpenak idazle ezagun multzo batek.

Ikuspegi desberdinetatik mintzatu ziren ponenteak: "Liburuaren alde. Irakurzaleen fundamentalismoaren aurka" Victor Morenok, zeinak eraso zien "irakurtzea oso ona da, irakurketak sekulako onurak dakartz" eta gisakoak esaten dutenei. Horren gainera eskolak bere eginbeharra argitu behar duela baieztatu zuen, zergatik irakurri behar den eta nola irakurri behar den azaltzen saiatu zen.

Bigarren egunean, 22an ere galdera kezagarri batekin hasi zen eguna: "Irakats ote liteke literatura" izan zen Xabier Mendiguren eta Koldo Izagirrek eskuartean zuten gaia. Bi ponenteek gaiaren hurbilketa egin zuten ikuspegi desberdinetatik: "Literaturan, gainerako gauzetan bezala, ezagupenak transmititu daitezke; dohainak, berriz, ez. Ezagupen eta dohainen artean, alabaina, bada erdibide bat: zaletasuna eta sentiberatasuna. Zaletasuna, irakurzaletasuna alegia, transmititu daiteke. Sentiberatasuna, berriz, gutxienezko sentiberatasuna behintzat, ume guztiek dute, hazi behar den hazia da. Horretarako, irakaslea da giltzarria. Baina, jakina, irakasleak daukanetik soilik eman dezake. Berez irakurzale ez den irakasle batek nekez transmitituko du irakurzaletasuna, nekez lagunduko du hazia hazten".

Koldo Izagirrek egoki irudikatu zuen literaturaren esparrua. Ez da bidezko irakasle bakar baten bizkar literatur ardura jartzea, zeren "literaturak den-dena kutsatzen du, interdisziplinarioa da, bizitzan barrena barreiatuta dago, baita eskolan ere. Beraz, literatura ez da Literatur irakasleak bakarrik irakatsi behar duen gai bat", beste gai askoren irakasleek ere hartu behar dute honen ardura, hala nola karlistadak azaltzeko hementzigarren mendeko bertsoak gai paregabea lirakeke, Biologia irakasleak, berriz, Bulgakov edo beste askoren testuak erabili beharko lituzke eta Geografiakoak, Verne, Humbolt edo Colonen bidaietako kronikak....

Larunbatean ere arazo beraren inguruan aritu ziren Marijose Olaziregi: "Literaturaren didaktika modu erakargarrian: *Koaderno Gorria; Behi euskaldun baten memoriak: Azkenaz beste; Bihotz bi*. Marijosereren hitzetan, arazo larria da gaur egun eta oraindik erabiltzen den metodologia literaturaren inguruan: "Literatura ikuspuntu historizistaz irakasten dugu, hots, egileak, obrak, mugimenduak azaltzen ditugu. Ikuspuntu hau XIX. mendekoa da, zaharra baino zaharragoa. Topikoak errepikatzen eta idazle kanonikoak behin eta berriro erabiltzen jarraitzen dugu". esan zuen berak ere ironia kutsuz. "Unibertsitateak, lehendik dauden akatsak areagotu eta ikasleak espantatu egiten ditu. Unibertsitatean literatur irakasle txar gehiegi dago, besteen lanak errepikatu eta literatura pasiorik gabe bizi dutenak" erantsi zuen ondoren. Heziketako erreformarik bestelako bideak eskura jarri arren "susmoa daukat orraztu egin ote ditugun liburu eta literatur programak. Sakonean, literatura beti bezala irakasten dugu, eta horren adibide da testu iruzkinetan darabilgun metodologia. Gaur egun literatura irakasteko erabiltzen dugun metodologia, estrukturalistek erabilitako bera da". Ponente berak erantsi zuenez, "irakasleok ez ditugu sartu azken hamarkadetan pragmatikak eskainitako aukerak. Alderdi praktiko eta erabilgarria ez dugu kontutan hartzen. Ez gara ohartzen irakurle bat ere badela, eta irakurle horrek bere gaitasun propioak dituela".

Ondoren berak testu iruzkinetan erabiltzen dituen zenbait adibide eskaini zituen. Bernardo Atxagaren *Behi euskaldun baten memoriak*, Arantxa Urretabizkaiaren *Koaderno gorria*, Ramon Saizarbitoriaren *Bihotz bi* eta Anjel Lertxundiren *Azkenaz beste*.

Ikastaro interesgarri eta garrantzitsu honen ondoren, nahiz alde edo moldezko ideia interesgarriak entzun ahal izan genituen, kritika gogorak barne, ez dirudi batere erraza guztiok hain suhar nahi dugun irakurzaletasuna sustatzea. Euskaraz DBH eta batxilergoa egin duten artean, orain arteko emaitzei begira, lortu ez baldin bada, sakonera, oso sakonera begiratu beharra daukagu. Kritikak onartzeaz gain, eta bide berriak irekitzeko saiakeraz gain, ez da ezer asko gehiagorik ondorioztatzen. Eta, jakina, askok nahi luketen formula magikorik ez da esistitzen. Norbaitek ironiaz eta etsipen apur batez, ikastaroaren amaieran zera esan zidan: ez zekiat garbi zer egin aurrerantzean, bakarrik hauxe, ezin dela saiatu gabe geratu, behintzat.

G.E.